

Tjärdalar i Nakkila socken.

Ny bref daterad: Parisse lokakuun 29 p: nä
 1897, skrifver föreståndaren för museet i Björ-
 neborg M. Kauppinen till professor J. R. Aspe-
 lin b. a. följande: Saan myös Teidän kauttan
 ne Muinaistieteelliselle Toimistolle ilmoittaa,
 että viime keskiviikkona, kun Nakkilan ase-
 malla maisteri Heikelistä erosin ja jäin
 Torin junaan odottamaan, läksin aikani ku-
 luksel kyliä kulkemaan ja jouduin mielestä-
 ni tärkeille, tutkimista ansaitseville multa-
 haudoille. Ne ovat Mäkelän talon maalla
 n. s. "Ketunpesän mäessä". Siinä oli esiintynyt
 esille useita samanlaisia pottettuja kiukai-
 ta, kuin mitä Lotinmäessä kaivoimme. E-
 ras oli jäänyt haudan keskelle seisomaan.
 Jonkun perustus ulottui noin metrin syvyy-
 delle asti. Kun sen kivikasan hiukan tar-
 kastelin luulin siinä keksineeni tokkotun ki-
 ven kappaleen. Sen otin mukaani Pariin. Maa
 on siinä kohti kivetöntä ja siis huokeata kai-
 vaa. Se on harjun eteläisen pää, päivän puo-
 linen rinne. Luulen siinä mäessä paljo van-
 hoja asumuksia alleen, niin kauniita ovat
 sen viljelysvainioille viettävät rintset. Har-
 jun peittää nykyään kuusikko- ja petajik-
 kö-metsä. Pyynnästani suostui Mäkelän
 isäntä keskeyttämään mullan vedon ja
 jättämään haudat toistaiseksi rauhaan.
 Tutkimus puheena olevissa haudoissa olisi
 minun mielestäni pantava ja tänä syk-
 synä toimien. "Några dagar senare infann
 sig Kauppinen själv i Helsingfors och vid
 ett besök på museet beskref han ytterli-
 gare mundtligen nämnda fornlämningar."

Med anledning af dessa meddelanden afsändes undertecknad af Statsarkeologen för att laga närmare reda på saken. Den 3 november afreste jag ifrån Helsingfors till Bjärneborg för att, om möjligt få se och afbilda den af Kauppinen på stället tillvaratagna stenen han ansåg vara en slipsten för tillverkning af stenredskap. Då likväl Kauppinen först den 4 på kvällen var att förvänta till Bjärneborg och jag icke kunde få tillträde till hans hem, där ifrågasvarande sten antagligen förvarades, var jag tvungen att, efter det jag i bref underrättat Kauppinen om ärendet för mitt besök hos honom, följande förmiddag eller den 4 återvända till Nakkila station. Efter ankomsten hit begaf jag mig omedelbart till Mäkelä hemman, 3 kilometer aflägsset ifrån stationen.

Efter att hafva erhållit ett par man som hjälp begaf jag mig jämte husbonden på stället till Ketunpesänmäki, ungefär 300 meter aflägsset från gården. Redan vid första anblicken af fornlämningarna, erhöll jag det intryck, att Kauppinens beskrifning på desamma varit något vilseledande. Jorden på stället bestod nämligen af mosand och hade blifvit använd till sandtäkt, uti hvars branta i rundel sandgroppen omgifvande väggar på olika sidor observerades fyra ställen af märkare jordart hvilka i genomskärning, med en $\frac{1}{3}$ meter under och med nuvarande jordytan parallel 2 meter lång linie som diameter, bildade nedåt en

halfcirkelform, huars största djup från dia-
metern var ungf. $\frac{2}{3}$ meter. Ett af dessa ställen
undersöktes närmare: Det visade sig då att
detsamma innehöll inbäddade i en sotblan-
dad becksvart mylla, brända brutna stenar
af en knytnäfvets storlek, hvilka mot den halff-
cylindelformiga gropbädden pressade stora
kolstycken af ända till en decimeters längd,
hvilka lägo i en mot den branta sandgrop-
väggen nedåt slutlande ställning. Ju läng-
re man följande detta kollager trängde sig
in på den sträcka af 4 meter från sandgro-
pens vägg, då lagret upphörde, desto mera
närmade sig lagret jördytan.

Utgräfningen, hvarunder intet anmärk-
ningsvärdt fynd blifvit gjordt, gaf för han-
den, att stället blifvit användt till stjärbrän-
ning, och att stjärdalarna, af hvilka nume-
ra blott öfre ändarna återstodo varit län-
ga och smala, samt likt strålar egt en s-
mot den nuvarande sandgropen nedåt slut-
tande riktning.

Helsingfors den 26 november 1897.

H. J. Heikel

11
Pronssi Kautisia
Rautarauunioita Nalkitassa
(lähellä Uo Finnmäkea).

Tutkimus

3 VII 12

J. Ailio.

Pronssihaudauskautta
Nakkilan Kyllijoen kulualla
(lähellä Kiihaisten Holimäkeä)

I.

Kolmen raunion kaivaus
Tattaran kl. Vähän-Teinin tl.
Kuusiston torpan vieressä.

Lähes 100 m mainitusta torpasta S noin 5 m korkeisella mäen nyppylällä oli 3 raunioita. Varsen pohjaa; kivet on vedetty aikoinaan pois, huoltavasti suolle sillaksi. I ja II raunio (ks. niiden pohjapiirrosta) olivat aivan kylki kyljessä Kiihini. Kunnankin keskellä on osittain hävitetty, jotenkin H. Kulmainen kehys isoista kivistä. Kehysten ulkopuolellakin oli jonkun verran isojaakin kiviä, mutta sisäpuolella vain pieniä kiviä.

Rauniosta I, joka oli n. 70 cm. korkeinen, ei kivien alla eikä seassa ollut muuta kuin joku harva kunnus ja kvartsimala; kenties on raunio niin pohjia myöten tullut hävitetyksi. Kehyksen sisäreunalla, varsinkin itäpuolella, oli runsaallaisesti tukkamaata. Tätä rauniota löytyi pieni rautainen veitsenterä (6126:37) sisältä.

päin luodusta mullasta.
Rauniossa II, jonka korkeus oli 34 sm., oli kehyksen sisäpuolella pikkukivien seassa lähes kauttaaltaan runsaasti palaneita muumintuuta ja kohdalla a erikseen pieniä luulajia, m. m. hyviä ohuita kallonluuta ja muutamia saviastianpalasia. Pieni rautainen silmukkapäinen esine, keuhies katkennut neula tai veitsen varsi, löytyi mullan seasta, ei aivan pohjalta, keuhon sisästä (löydöt 6126: 38-42). Mahdollisesti on keuhon sisästä ensin ollut pikkukivinen lattia, jolle on sivotettu poltatut muut, sitte viškattu raunio päälle. - Saviastian palaset ovat todennäköisesti kuden aikuisia, joiden yhteydessä ne esiintyivät hyviä pienellä alalla. Ne voivat siten johtua pronssikauden lopulta tai raja-ajalta (Halsta-ajalta), jonne runnin poltto, raunion rakenne ja mainitut rautaesineet viittaavat. Tosin saviastian palaset ovatkin muistuttavat kivikauteista, joten voisi ajatella näitä ^{haudaus} sekundaarisiksi, paikan kivikauteen asutukseen kuuluviksi.

III raunio oli edellisistä

vähän matkaa N-S-suuntaan. Se oli pieni, $4 \times 4,20$ m. laajuinen ja $0,25$ m. korkuinen, pisa nähtävästi kävitelly sekun. Keskäpuoli on kenties ensin rakennettu isompia kiviä käyttäen (joita keskustassa ei ollut). Löytyi joku pieni palanut luumiru ja kvartsiinipalane sekä hiomakivi kahtena kappaleena (6126:43), viime mainittu nähtävästi sekundaarinen löytö ja muiden kivien keralla raunioon joutunut.

II.

Muita raunioita.

- 4) Edellisistä N-S-suuntaan, metsässä, tienristäuksessa, Lepolan lähellä, Nakkilan puolella on muuan niinkään suureksi osaksi kävitelly raunio.
- 5) yksi raunio Kyllijoen tl. vastapäätä, tien toisella puolella.
- 6-9) Edelleen tien oikealla puolella Nakkilaa mentäessä 3 raunioita ja vasemmalla puolella yksi, nimittäin Rintalan mökin lähellä, Tsou Alukdan metsässä (tässä on kiviarkkua näkyvissä).
- 10) Männistön torppaa kohdalla toisella puolella tietä (Touss.).

Ton torpaten Nakkilan mentä-
essä oik. puolen on myrvin iso
raunio, jonka tiian aikoinaan
tehty tiikipaata.

11) C. Rantasen palstatilan mäestä
Santalau kohdalla, vas. puolella
Tiela Nakkilan mentäessä,
on raunio, aikain kulusta
mataloitunut.

J. Ailio.

Pronssikautisia (?) hautaraunioita Nakkilan Kyllijoen kulmalla
(lähellä Kiukaisten Uotinmäkeä).

I.

Kolmen raunion kaivaus Tattaran kl. Vähän - Teinin tl.
Kuusiston torpan vieressä.

Lähes 100 m mainitusta torpasta S noin 5 m. korkuisella mäen nyppylällä oli 3 raunion l. vareen pohjaa; kivet on vedetty aikoinaan pois, luultavasti suolle sillaksi. I ja II raunio (Ks. niiden pohjapiirrosta) olivat aivan kylki kyljessä kiinni. Kummankin keskellä on osittain hävitetty, jotenkin 4 kulmainen kehys isoista kivistä. Kehysten ulkopuolellakin oli jonkun verran isojakin kiviä, mutta sisäpuolella vain pieniä kiviä.

Rauniossa I, joka oli n. 70 sm. korkuinen ei kivien alla eikä seassa ollut muuta kuin joku harva luunsiru ja kvartsin pala, kenties on raunio niin pohjia myöten tullut hävitetyksi. Kehyksen sisäreunalla, varsinkin itäpuolella, oli runsaallisesti tuhkamaata. Tästä rauniosta löytyi pieni rautainen veitsenterä (6126:37) sisältäpäin luodusta mullasta.

Rauniossa II, jonka korkeus oli 34 sm., oli kehysten sisäpuolella pikkukivien seassa lähes kauttaaltaan runsaasti palaneita ruumiinluita ja kohdalla a erikseen pieni luuläjä, m.m. hyvin ohuita kallonluita ja muutamia saviastianpalasia. Pieni rautainen silmukkapäinen esine, kenties katkennut neula tai veitsen varsi, löytyi mullan seasta, ei aivan pohjalta, kehän sisästä (löydöt 6126:38-42). Mahdollisesti on kehän sisässä ensin ollut pikkukivinen lattia, jolle on sirotettu poltetut luut, sitte viskattu raunio päälle. - Saviastian palaset ovat todennäköisesti luiden aikuisia, joiden yhteydessä ne esiintyivät hyvin pienellä alalla. Ne voivat siten johtua pronssikauden lopulta tai raja-ajalta (Halstatt ajalta), jonne ruumiin poltto, raunion rakenne ja mainitut rautaesineet viittaavat. Tosin saviastianpalaset osaksi muistuttavat kivikautisista, joten voisi ajatella näitä haudassa sekundääriseksi, paikan kivikautiseen asutukseen kuuluviksi.

III raunio oli edellisistä vähän matkaa NE-suuntaan. Se oli pieni, 4 x 4.20 m. laajuinen ja 0.25 m. korkuinen, siis nähtävästi hävitetty sekin. Kehäpuoli on kenties ensin rakennettu isompia

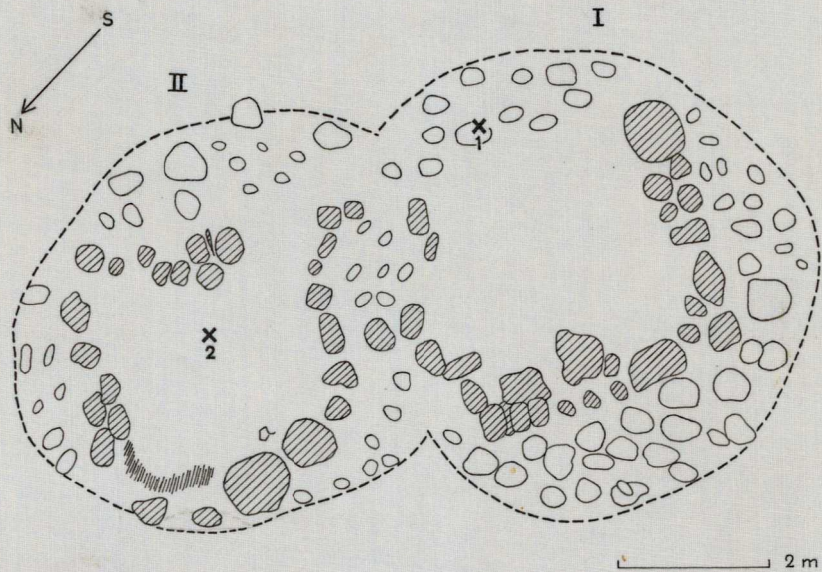
kiviä käyttäen, (joita keskustassa ei ollut). Löytyi joku pieni palanut luunsiru ja kvartsinpalanen sekä hioinkivi kahtena kapaleena (6126:43), viime mainittu nähtävästi sekundäärinen löytö ja muiden kivien keralla raunioon joutunut.

Julius Arlio 1912

På knappt 100 m avstånd från det ovanbeskrivna boplatsfyndet åt S. undersökte J. Ailio år 1912 tre Steinhügelgräber. Grav I och II lågo fast i varandra, grav III ett stycke från dem åt NO. I grav I, som var c. 70 cm hög och starkt skadad, hittades några få benskärvor och kvartsskärvor samt ett litet knivbett av järn. Grav II var 34 cm hög och även den var starkt skadad. I botten hittades rikligt med brända ben, några med gropar och otydliga stämpelavtryck ornerade lerkärleksbitar, en tånge till en järnkniv och en klumpig järnnål med omböjt huvud (Salmo, Satakunnan historia II, Abb. 1). Lerkärleksbitarna och benen torde höra ihop, att döma därav att de hittades inom samma fyndkoncentrationer. Grav III var 4 x 4,2 m tvärsöver och c. 25 cm hög; där hittades några benskärvor och kvartsstycken samt en slipsten.

Det är mycket troligt att järnföremålen tillhör den förkristliga järnåldern. Keramiken har vissa anknytningspunkter med Morby-keramiken.

Quellen: J. Ailios Grabungsbericht 1912 im top. Arch. d. NM. -
NM 6126: 36 - 43.

Vareet Nakkilam

S. rajalla, 1912

J. Hilio.

I

rautainen veistosa terä
6126:37

II

Silmukoppainon
rautakone
6126:42

(laulaja)

su.

311

Mos

* B

2 m...

Pronnikautisia raunioita Nakkilan kyllyseen sulmalla.
1912.

Rauniot I ja II ennen avaamista.

2741.

Rauniot I ja II avattuina. Kuvatut loillisesta.

2740

L. 131.